

Phlogophora meticulosa L. was even als vorig jaar gering in aantal. Van *Mythimna l. album* L. ving ik slechts één ex. (in 1963 liefst 103 ex.!).

Ieder jaar heeft zijn verrassingen, 1964 was weer een interessant vlinderjaar. Vermeldenswaard zijn de volgende zeldzame of lokale soorten (Indien niet anders vermeld gevangen te Montfort.): *Lysandra coridon* Poda, één vers ex. ♂ 14-VIII. *Argynnis paphia* L., een vers en een afgevlogen ex. te Odiliënberg (Verbeek). *Acherontia atropos* L., te Montfort twee rupsen en een pop. Verder een rups te Odiliënberg en een te Roermond; twee imagines werden gevangen op 3 en 10-X te Echt. *Herse convolvuli* L., twee ex. op 27-VIII te Echt; een ex. op 25-IX te Heythuysen; een ex. op 5-X te Montfort. *Celerio gallii* von Rott., een ex. op 18-VII, overdag opgejaagd uit een vliegden op de heide te Beegden. *Deilephila porcellus* L., enkele ex. op licht te Putbroek. *Ochrostigma velitaris* Hufn., een ex. op 10-V in het Munnicksbosch. *Chilodactylus* L., een ♀, 19-IV te Roermond. *Gastropacha populifolia* L., een ex. op licht. Ook dit jaar gelukte het niet met gekweekte maagdelijke wijfjes mannetjes aan te lokken. Zie ook Ent. Ber., 24, 160. *Canephora unicolor* Hufn., een zak te Putbroek, 15-VII. *Xylota vetusta* Hbn., een ex., 6-V op licht. *Cucullia chamomillae* Schiff., een ex. op 10-V in het Munnicksbosch. *Chilodes maritima* Tauscher, een ex., 16-VII. *Eremobia ochroleuca* Esp., een ex. op 21-VII te Putbroek. *Catephia alchymista* Schiff. Van 22

t/m 29 mei controleerde ik dagelijks de vliegplaatsen te Echt en Linne, waarbij ik 25 ex. noteerde, een behoorlijk aantal dus voor deze zeldzame soort. *Euphyia luctuata* Schiff. een ex. op 3-VI in het Munnicksbosch; talrijk in beide generaties te Putbroek. In de uitgestrekte bossen van Annendaal-Putbroek, gelegen in de gemeente Echt, ontdekte ik begin juni een rijke populatie van deze zeldzame spanner. Het biotoop bestaat uit dennenbos, *Pinus sylvestris*, met een flinke ondergroei van braam en wilgenroosje. Overdag zitten de vlinders graag tegen de stammen en op dor in het bos liggend gekapt hout, meest aan de bosranden. Enkele ex. van de 1e generatie vlogen nog op 23-VI. Op 19-VII vlogen verse maar ook reeds afgevlogen ex. van de tweede generatie. Na 7-VIII heb ik geen *luctuata's* meer gezien. Beide generaties waren vertegenwoordigd door honderden vlinders! Van deze spanner is bekend dat hij zijn vlieggebied aan het uitbreiden is. Of wij ook te Putbroek met een recente vestiging te doen hebben? Jammer genoeg ben ik in deze bossen nooit eerder op de vlinderjacht geweest, zodat ik het antwoord op deze vraag schuldig blijf. *Mesoleuca albicillata* L. vloog hier ook buitengewoon talrijk.

SUMMARY

Some more or less rare and local species of Macrolepidoptera taken in the centre of Dutch Limburg in 1964.

BOEKBESPREKING

Coniferen en hun toepassingen. Een boek voor de liefhebber, voor de vakman en voor het vakonderwijs door G. J. Pannekoek. Uitg. N. Kluwer N.V., Deventer 1965. Geb. f 23,—.

Het onderschrift van de titel zegt ons, dat dit boek geschreven is voor de particuliere tuinbezitters en dat het tevens een leidraad wil zijn voor allen, die beplantingsplannen maken voor tuinen en openbare groenverzorgingen in steden en dorpen. Daarnaast kan het boek ook dienstig zijn als leerboek voor tuinbouwscholen.

De schrijver, oud-leraar aan de Hogere Tuinbouwschool te Frederiksoord en oud-hoofd van de gemeentebplantingen te Leeuwarden, is een man van rijke ervaring. Vandaar dat wij in dit boek uitstekende wenken vinden voor de beantwoording van de vraag,

waar en hoe onze coniferen toe te passen zijn. Een dergelijk boek ontbrak nog in onze taal. En nu hebben wij er een: leesbaar, zonder nodeloze geleerdheid.

In dit boek worden ruim 160 coniferen besproken. De schrijver heeft een keuze moeten doen en bij die keuze moest hij rekening houden met verschillende factoren, zoals voldoende winterhardheid en vooral de toepassingsmogelijkheden. Na een korte bespreking van de in dit boek voorkomende naaktzadigen volgen hoofdstukken over de toepassing in particuliere tuinen en in openbare beplantingen. Daarna nog enige hoofdstukken over de coniferen naar hoogtegroei en kleur, coniferen met fraaie bloeiwijze enz. Vanzelfsprekend ontbreekt niet het hoofdstuk over het planten en de verzorging van de coniferen.

Wanneer wij dit boek een ruime verspreiding toewensen, dan zouden wij dit alleen reeds kunnen doen om de talrijke en zeer fraaie foto's, die in dit boek voorkomen.

K.

De vogels bij huis, in tuin en park. 354 blad.

De vogels van beemd en veld. 315 blad. door Wolfgang Makatsch. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen, 1965. Beide boeken zijn rijk geïllustreerd en kosten ieder afzonderlijk, gebonden, f 14,50.

Voor de uitgave van deze twee boeken heeft de uitgever niets gespaard. Goed papier met mooie en duidelijke letter, goed geslaagde tekeningen en een keur van foto's, waaronder meerdere gekleurde.

Voordat Thieme tot deze kostbare uitgave overging, heeft hij aan de Nederlandse bioloog Dr. M. A. IJsseling zijn oordeel gevraagd over de vogelboeken van de Duitse ornitholoog Dr. Makatsch, die de uitgever in het Nederlands wilde laten verschijnen. Dr. IJsseling heeft de boeken van Makatsch kritisch doorgelezen en zijn oordeel luidde als volgt: „Zeker de moeite waard om uit te geven. De tekst is eenvoudig en duidelijk, de biotoopsgewijze behandelde vogelsoorten maken vrijwel alle deel uit van onze avifauna, de tekeningen zijn aardig en goed gelijkend, de foto-illustraties zijn goed tot voortreffelijk.”

Hiermede zou ik reeds kunnen volstaan, maar de lezer wil ook graag iets naders weten over de inhoud.

Het eerste boek is in goed Nederlands vertaald door Mej. A. Hendriksen. Daarna heeft Dr. IJsseling de tekst nog eens doorgenomen, heeft hier en daar wat laten wegvallen, wat voor ons niet van belang was en toegevoegd, wat z.i. wel vermeld moest worden, evenwel zonder het karakter van het boek te veranderen.

In enkele inleidende hoofdstukken worden eerst enige algemene onderwerpen behandeld, waarin de aankomende ornitholoog er opmerkzaam gemaakt wordt, op welke manier hij zijn waarnemingen ten volle kan benutten. Voorts bespreekt de schrijver tal van problemen op het gebied van de vogel- en natuurbescherming, de vogelfotografie en het prepareren van vogels, terwijl tenslotte de vogels zelf uitvoerig besproken worden.

Nemen wij een voorbeeld: de spreeuw. Na een korte beschrijving — het is niet nodig een spreeuw uitvoerig te beschrijven — krijgen wij alle gegevens over geluiden, verbreding, de trektochten, nest en eieren, maar ook interessante zaken over verplaatsingsproeven met geringe spreuwen. De Turkse tortel wordt natuurlijk nauwkeurig beschreven, omdat men die nog al gemakkelijk kan verwisselen met een ontsnapte lachduif. Van deze vogel vernemen, naast alle andere zaken, ook de geleidelijke uitbreiding naar het Westen. Het interessante verhaal over de ooievaar is meer dan voortreffelijk geïllustreerd. En zo zou ik verder kunnen gaan.

Het tweede boek „De vogels van beemd en veld” is voor Nederland bewerkt door Johan E. Sluiters, die wij allen wel kennen. Ook dit boek begint met enkele algemene inlichtingen: excursies, doelmatige uitrusting voor de veldornitholoog en over de juiste manier om een dagboek bij te houden. Er is ook een hoofdstuk over het ringen en een klein hoofdstuk — heel belangrijk voor beginners — ter verklaring van de vaktermen.

Op levendige wijze en met wetenschappelijke „Gründlichkeit” vertelt de auteur over broedende,

doortrekkende en overwinterende vogels. Ik zou niet weten, welk voorbeeld ik hier moest nemen, maar dat weet ik wel, dat alleen een ervaren veldornitholoog als Wolfgang Makatsch ons kan rondleiden in dit grote rijk der vogels.

Het is mij niet bekend, uit hoeveel boeken het seriewerk van Makatsch bestaat, maar in alle geval volgt zeker nog „Vogels van onze bossen”, dat, naar wij hopen, niet lang op zich zal laten wachten.

K.

Wilde flora. Zoeken, verzamelen en thuisbrengen van planten door D. T. E. van der Ploeg met medewerking van Dr. S. J. van Ooststroom, Rijksherbarium, Leiden, 159 blz. met 13 foto's en 29 tekeningen. N.V. Uitgeverij A. Roelofs van Goor, Geb. f 11,90.

De opzet van dit boek is tweeledig. Vooreerst geeft dit boek aanwijzingen aan iemand, die nog niets aan planten gedaan heeft. Er zijn genoeg mensen, die hun vrije tijd nuttig willen besteden en belangstelling hebben voor de flora, maar niet weten hoe het aan te pakken. Maar de schrijver wil nog iets meer geven dan alleen voor beginners. Hij wil ook die mensen helpen, die reeds vroeger planten hebben gedroogd of de flora van een bepaald gebied hebben bekeken, maar die niet weten hoe ze verder moeten gaan. Zij willen hun oude hobby weer opvatten, maar willen het nu graag helemaal doen volgens de regels. En ze zouden ook graag in contact willen komen met andere floristen. Ook hen wil de schrijver voort helpen.

Deze tweeledige opzet brengt mee, dat zowel de eenvoudige problemen van de beginner als de ingewikkelde facetten, waarmee de gevorderde florist in aanraking komt, moesten worden behandeld.

De schrijver, leraar aan de Christelijke Kweekschool te Sneek, is geen onbekende in onze kringen. Wij kennen hem reeds als de schrijver van de Wetenschappelijke Mededeling no 36 van de K.N.N.V.: „De floristiek van Oostelijk Friesland”. Hij heeft zich, zoals wij reeds gelezen hebben, de medewerking verzekerd van Dr. van Ooststroom van het Rijksherbarium te Leiden, die niet alleen de gehele kopij heeft willen doorlezen en van aanvullingen voorzien, maar ook het vijfde hoofdstuk „Onze grote herbaria” heeft bijgedragen. Het was natuurlijk een prettige gewaarwording onder die herbaria ook aan te treffen het herbarium van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Dit is echter niet de enige reden, waarom ik aan dit boek meer dan gewone aandacht heb geschonken. Bij het lezen er van merkte ik al spoedig, dat het een boek was, dat prettig geschreven was en waaruit men veel kon leren. De schrijver vertelt van zijn eigen ervaringen op de excursies en weet ook de florist — deze naam is het woord botanicus aan het verdringen — ongemerkt in contact te brengen met de wetenschappelijke aspecten van de floristiek, zoals de plantengeografie, de oecologie enz. Iedere florist zal tenslotte blij zijn, als hij het geluk heeft een steentje bij te dragen tot de wetenschap.

Na goede wenken over het zoeken, verzamelen en determineren krijgen wij het belangrijke hoofdstuk

over drogen en bewaren. Een herbarium, mits goed opgebouwd, kan van zeer grote betekenis zijn, niet alleen voor de florist zelf, die er plezier in krijgt, maar ook voor de wetenschappelijke onderzoekers, die vaak voor een groot gedeelte zijn aangewezen op goed bewaarde herbaria.

Men kan in dit boek ook interessante gegevens vinden uit de geschiedenis — kruidboeken, het werk van de Kon. Nederl. Bot. Ver., de opkomst van de zakflora's — en verder over de inventarisatie van de Nederlandse flora, een werk, waarmede reeds in 1902 een begin is gemaakt door Dr. Goethart van het Rijksherbarium en door Prof. Jongmans, die in 1902 nog maar assistent was in het Rijksherbarium.

Dit boek is een nuttig boek, dat iedere florist gaarne zal raadplegen, maar zeker ook in bredere kring belangstelling verdient.

K.

Biologie/Scheikunde door Dr. J. C. van der Steen (Biologie) en Dr. A. L. W. de Gee (Scheikunde). Elseviers Repertoria, tweede deel. 288 bladz. met ca 150 illustraties. Elsevier, Amsterdam/Brussel 1964. Prijs f 2,90 bij intekening op de gehele serie van 9 delen. Afzonderlijke delen f 3,90.

In een begeleidend schrijven wijst de uitgever op het doel en de betekenis van de nieuwe serie, Elseviers Repertoria: „De negen, elk op zich zelf staande delen van deze pocketserie bevatten tezamen een systematisch geordend, praktisch hanteerbaar overzicht van de leerstof van de belangrijkste vakken, aangevuld en afgemerd met enkele vakken, die, hoewel behorend tot de algemene ontwikkeling, op de scholen niet of niet voldoende behandeld kunnen worden.

De door ervaren docenten samengestelde, rijk geïllustreerde en overzichtelijk ingedeelde repertoria stellen de gebruiker in staat zijn vroeger verworven kennis weer eens grondig op te frissen. Ook voor scholieren vormen deze repertoria een goede aanvulling op hun leerboeken. En wie op het gebied van schoolonderwijs in zijn jeugd is tekortgekomen, vindt hier een uitstekende leidraad voor zelfstudie”.

Biologie en scheikunde zijn in één pocket gebundeld, en terecht, want kennis van de biologie is niet meer mogelijk zonder kennis van de scheikunde. Het ligt voor de hand, dat in dit tijdschrift vooral de aandacht gevestigd wordt op het biologisch gedeelte. Voor het scheikundedeel willen wij ons beperken tot het geven van een kort overzicht van het behandelde.

Na een korte inleiding over wat eigenlijk biologie is en over haar inhoud en na twee korte hoofdstukken (het ontstaan van het leven, de geschiedenis van de biologie) krijgen we drie grote afdelingen: Plantkunde, Dierkunde en Menskunde. In deze hoofdafdelingen worden alle onderdelen, zoals anatomie, fysiologie enz., op voldoende en duidelijke wijze behandeld. Ik heb het niet nodig geacht dit alles te lezen, want wij hebben hier te doen met het werk van een kundig en ervaren docent. De hier en daar gedane controleproeven konden bovenstaand oordeel bevestigen. Zo las ik met genoegen de uiteenzetting van het belangrijke proces

bij groene planten, de koolzuurassimilatie (p. 35). Modern en toch niet te moeilijk.

„Quandoque dormitat.....”. Op bladz. 105 en 106 — bloedgroepen — zag ik dezelfde fout als reeds gesignaleerd was bij de bespreking van schrijvers Agon eindexamengidsen (Natuurhist. Maandbl. 1964, p. 140). Men mag hier niet spreken van „stollen”, maar men moet zeggen „samenklonteren van de rode bloedlichaampjes”. Dit boek en het nu te bespreken boek zijn waarschijnlijk op dezelfde tijd ter perse gegaan.

Nadat het fundamenteel gelegd is, kan de schrijver overgaan tot het behandelen van enkele hoofdstukken uit de Algemene Biologie. Bijzonder goed vond ik zijn „Dierenpsychologie”, dat, hoewel kort (2 bladz.), feitelijk alles geeft. Dan volgt het belangrijke hoofdstuk over „Variatie- en erfelijkheidsleer”, gevolgd door enkele kortere hoofdstukken, die ook niet mogen ontbreken.

Het was voor de schrijver van de Biologie geen gemakkelijke taak in 135 bladzijden de doelstelling van de uitgever (zie boven) te verwezenlijken. Hij is er echter voortreffelijk in geslaagd.

Het scheikundedeel begint met een uiteenzetting van taak, inhoud en grondbegrippen. Na de „Algemene scheikunde” krijgen wij achtereenvolgens anorganische, organische en analytische scheikunde. Het boek eindigt met het zeer belangrijke hoofdstuk „Maatschappelijke betekenis van de scheikunde”. Van het grote belang van de scheikunde voor de maatschappij is natuurlijk iedereen overtuigd. Daarom is het goed gezien hieraan de volle aandacht te schenken (bijna 30 bladzijden). Ik twijfel er niet aan, dat ook de schrijver van het scheikundedeel in zijn opzet is geslaagd.

K.

Tropische vinken in volière en kooi door Thijs Vriends
CZN, 144 bladz.

Grote insecten en vruchtenetende tropische vogels
door R. R. P. van der Mark, 47 bladz.

Wevers en wida's door R. R. P. van der Mark, 99 bladz.

De drie boeken zijn fraai geïllustreerd en kosten ieder afzonderlijk, geb. f 6,90. Uitg. Thieme & Cie, Zutphen, 1965.

Deze drie boeken zijn tegelijk verschenen en richten zich tot degenen, die tropische vogels houden in volières. Reeds eerder zijn bij de uitgever dergelijke boeken verschenen. Dit is een bewijs, dat de belangstelling voor tropische vogels groeiende is, maar niet iedereen verstaat de kunst deze vogels goed te onderhouden. Deze boeken willen dus de mensen helpen. Natuurlijk zullen de beginners er het meeste nut van hebben — dat geldt vooral voor het eerste boek — maar ook de ervaren volièrehouder zal de boeken met plezier lezen en zijn ervaring toetsen aan de gegevens, die hij in dit boek kan vinden. De moderne vogelvoederindustrie maakt het iedereen mogelijk tropische vogels te houden.

Thieme's volièrebibliotheek is een drietal interessante boeken rijker geworden.

K.